

KÖZEL HÁROMSZÁZ ÉVES PIARISTA JELENLÉT VESZPRÉMBEN

A reményt nem adják fel

„Szentje és atyja
Kegyes Iskoláknak,
Nagyra törekvő nemes
ifjúságnak.
Hitre, tudásra, szép
életre, jóra
Példaadója!...
Légy a vezérünk!”
Ekképp fordult tisztelgő
himnuszával Sík
Sándor szerzetesköltő
a piarista
rendalapítóhoz,
Kalazanciushoz a 20.
században. Sorai híven
kifejezik azt a célt, amit
Kalazanci Szent József
(1557–1648) kitűzött
az első piarista iskola
elé, amelyet 1597-ben
Rómában alapított a
szegények iskolájaként:
„Mindenkit egyformán
Krisztushoz vezetni”.
Méltóképpen
illusztrálja e himnusz
a rend jelmondatában
szereplő kettős célt is:
„Pietas et Litterae”
– Vallásosság és
tudomány.

Tavaly, egy június végi reggelen szomorú napra virradt sok egykori veszprémi piarista diák. Hajdani gimnáziumuk ősi épületében, a veszprémi várban – ahol egy ideig a Lovassy László Gimnázium, majd 1968-tól 2008-ig a város közgazdasági szakközépiskolája működött –, a tanévzáró ünnepségen utoljára szólalt meg a csengő az öreg falak között. Kicsengettek immár örökre az egykor szebb napokat látott, patinás barokk épületnek.

Bezárt az alma mater

Az egybegyűlt tanárok, tanítványok és öregdiákok szeme bepárasodott a szomorú reggelen, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy megfellebbezhetetlenül bezár az ősi schola, a hűséges alma mater, s nincs folytatás az ódon falak között tovább. Egy szép és dicsőséges korszak lezárult immár örökre.

Bár az épület sorsáról szóló önkormányzati döntés már ismeretes volt régóta, s mindenki tudván tudta, hogy a statikailag megrendült, életveszélyessé vált építményt el kell hagyni, mégis, mintha fiatal és idős egyre reménykedett volna benne, hogy majd csak történik valami csoda, s minden jóra fordul – de nem így történt.

Igazságot, emberséget, kultúrát sugárzó iskola zárja be most a kapuit, mondta szentbeszédében az alapító rend képviselőjében Borján Tibor piarista atya, az iskola egykori diákja, aki hálaadó szentmiseáldozatot mutatott be a rendhagyó évzáró ünnepség alkalmával, s köszönetet mondott az államosítás után az épületben működött középiskoláknak, hogy folytatták a humanumra nevelést a piarista hagyományokhoz illően, mindig az igényességre törekedve.

Az ünnepség végén felcsendült a piarista himnusz is:

„O Pater parvulorum, norma virtutum! / De coelis in clientes flecte obtutum...”

„Kicsinyeknek Atyja, érényekre példa. / Nézz reánk a mennyből tanítványaidra! Lásd a főbábszokó fiatal csapatot / Reád van bízva, Általad legyen Krisztusnak ajánlva.”

A piaristák veszprémi Szent Imre-temploma egybeépült a rendházzal – falai között sok fiatal imája szállt az ifjak védőszentjéhez

► fiatal vagyok a válaszhoz. Ami mégis pozitívum, hogy látom a dolgok jelentőségét, van viszonyítási alapom a problémák súlyához. Ez az egyik nagy előnye, hogy bár iszonyatosan nagy pofonokat kapok az élettől, éppen ez segít felállni a pofonok után. Fel kell tudni állni, dolgozik bennem a büszkeség, hogy megmutassam másoknak: itt vagyok, én is ugyanolyan vagyok, mint ők, csak nem autóval járok, hanem fehér bottal.

– Milyennek érzed az istenkapcsolatot?

– Amióta itt vagyok, folyton azon gondolkodom, hogy hol van az Isten – nagyon sokszor eltűnik...

– Mit érzel, amikor eltűnik?

– Minden este imádkozunk. Amikor van, akkor kiegyensúlyozott vagyok, és az apró örömeknek is örülök. De sok dologban nem értek vele egyet. Igazságtalannak érzem, hogy vannak családok, akiknek alaposan kijut a bajból. Nekünk is. Még nem tudtam megválaszolni a kérdést, hogy miért. Ezt el kell fogadni, de sokszor azt érzem, hogy nem ad hozzá elég erőt.

– A szenvedés valóban nagy titok. Nem büntetésként kapjuk, talán küldetése van az életünkben, amit nehéz felismerni.

– Igen, biztosan így van, de én még nem tudom erre a választ.

– Nemcsak saját magunkra gondolva kell haladnunk előre. Akiben több erő van, annak segíteni kell a másik ember teherviselésében. Te is nagyon sok ember segítségére vagy.

– Majd kiderül...

Kovács Ágnes

Borián Tibor piarista szerzetes atya, az ősi schola egykori növendéke és a veszprémi piarista öregdiák egyesület elnöke hálaadó szentmisét mutatott be az egykori alma mater udvarán

A püspök hívta be őket

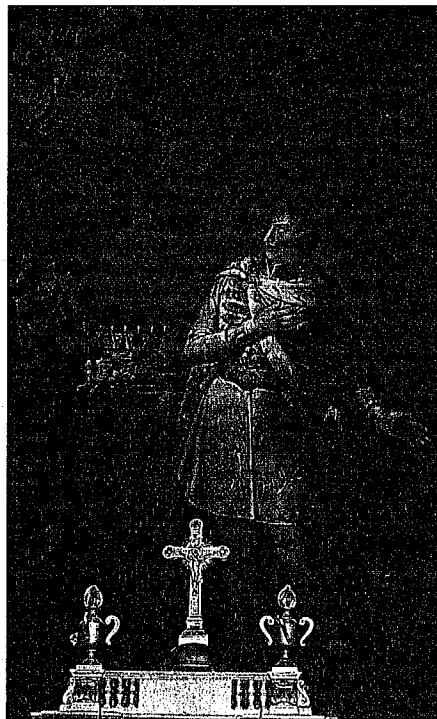
A piarista iskola vagy kegyes iskola (*Scuole pie*) alapítását Veszprémben *Volkra Ottó János* veszprémi püspök ösztönözte. A főpásztor már beiktatásakor elhatározta, hogy a török háborúk miatt méltatlan állapotba került püspöki székhely kulturális fejlesztése céljából leteleptíti a piarista rendet. 1711-ben hívta az első piaristákat a városba, hogy az akkor alapított papi szemináriumot vezessék, valamint hogy – amint az alapítólevélben is olvasható – „*a nevelés nélkül álló, elhagyatott ifjúságot tanítsák*”. A szegények iskolája nevéhez méltó módon épülgetett Veszprémben is. Az első évtizedekben a gimnáziumnak nem volt állandó épülete, majd a püspök alapítványából épült fel 1731-ben az első iskola, amelyhez a rendházat 1740-1769 között építették hozzá barokk stílusban. Mária Terézia támogatásával építették fel a mai gimnáziumi épület alapszintjét 1773-1778 között, az első emeleti szintet 1821-ben fejezték be, a másodikikat 1893-ban. A templomot 1828-ban kezdték építeni, s az egybeépült a rendházzal.

Az iskola 1711-ben kisgimnázium, 1806-tól nagygimnázium lett, a grammatikai osztályok mellett poétikai és retorikai

osztályai is működtek. Az oktatás nyelve a latin volt, de a latinon kívül már a korai időszakban is tanították a magyar nyelvet és történelmet. Az 1948-as államosítás után az intézmény állami gimnáziumként, majd 1953-tól Lovassy László Gimnázium néven folytatta tovább működését. S amikor felépült a Lovassy Gimnázium új, modern épülete, az ősi épületbe a közgazdasági szakközéiskolát költöztették.

A veszprémi piarista gimnázium a 18-20. század között a magyar értelmiségnek színe-javát nevelte fel. Az intézményből később nagynevű költők, írók, művészek, egyházi méltóságok sora került ki. Hogy csak néhányat említsünk: *Ányos Pál* (1756-1784) és *Batsányi János* (1763-1845) költő, *Kopácsy József* (1775-1847) hercegprímás, *Lékai László* (1910-1986) bíboros, dr. *Óvári Ferenc* (1858-1938) országgyűlési képviselő, politikus, *Pesovár Ernő* (1926-2008) európai hírű néprajztudós, *Mádl Ferenc* jogászprofesszor, volt köztársasági elnök... Emlékezetes tanár-egyéniségek tanítottak itt, mint *Előd István* (1912-1990), *Darnay-Dornyai Béla* (1887-1965), *Laczkó Dezső* (1860-1932) és a nemrég elhunyt *Kincs Lajos* (1913-2003) és dr. *Medvigy Mihály* (1914-2002).

A szerzetestanárok növendékeiket valóságos és hazafias szellemben nevelték. Az 1848. évi forradalmi események napjaiban a piarista tanárok példaadóan viselkedtek, s ez a diákokra is nagy hatással volt: az iskola hatodik osztályának mind a 27

A piarista templom oltárképét Bucher Ferenc Xavér festette 1840-ben

tanulója honvédnak jelentkezett. A két világháború között a Veszprémi Piarista Gimnázium az ország egyik legelismertebb oktatási intézménye volt. A második világháború pusztításait azonban nagyon megszenvedte, az államosítás pedig végleg pontot tett sorsára.

Remények a változásban

A rendszerváltozás körüli években oldódott a légkör, s a 80-as évek végén már lehetőség nyílt arra, hogy jubileumi megemlékezéseket is tartsanak helyi szinten. A gimnázium alapításának 275. évfordulóján, 1986-ban nagyszabású ünnepségsorozat kezdődött Veszprémben a volt piarista diákok és tanárok összefogásával. Ekkor fogadta el a piarista rend az iskola jogutódjává a Lovassy László Gimnáziumot, s ekkor alakult meg a piarista öregdiákok veszprémi egyesülete is Borián Tibor atya elnökletével és Varga Miklós öregdiák ügyvezetésével. Az alkalomra egy 300 oldalas múltfeltáró, a jelent feltérképező jubileumi emlékkönyvet készítették, valamint látványos kiállítást is rendeztek, részben iskolatörténeti, részben egykori diákok képzőművészeti alkotásait felmutató jelleggel. Később, 1992-ben a piaristák történelmi Magyarországon történt letelepedése 350. évfordulójának tiszteletére úgynevezett „Piarista napot” tartottak Veszprémben. Ekkor *Jelenits István* akkori rendfőnök és egykori veszprémi piarista tanárok is vendégei voltak az ünnepségnek. A programsorozat 1995-ben is folytatódott, s 1996-ban itt rendezték meg a „Piaristák Magyarországon” című országos kitekintésű ünnepségsorozatot, melyre több ezer vendég érkezett a szélrózsa minden irányából. A rendszeressé váló rendezvények mellett meg kell említeni, hogy a Lovassy Gimnázium épületében egy állandó iskolatörténeti kiállítást rendeztek be a piarista kezdetekről, s emléktáblát emeltek az egykori piarista tanárok (*Hungler József, Brusznay Árpád, Harmath István és Mihályi Károly*) tiszteletére.

A piarista és a lovassys öregdiákok egyesülete s a fiatalok jó kapcsolatot ápolnak egymással. Részt vesznek egymás rendezvényein, a stafétabot átadása folyamatos. A lovassys sikerekre joggal büszke a piarista öregdiákok egyesülete, és a régiek örökségét méltón őrzi a fiatalok közössége. Február végén jeles esemény helyszíne lesz a Lovassy Gimnázium, itt avatják fel a II. világháborús veszprémi piarista áldozatok emléktábláját.

Toldi Éva